

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA
BLAJ - IU
Biblioteca „Universită

MANUSCRISELE NU
SE INAPOIAZĂ.

Minireza

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 120 Lei

Pe 6 luni . . . 60 Lei

Pe 3 luni . . . 30 Lei

Numărul 2.50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Momente.

Nici o sărbătoare creștină nu se poate asemăna, în ce privește bucuriile pe cari le aduce credincioșilor, cu sărbătoarea Crăciunului, aniversara Nașterii după trup a Mântuitorului lumii. Noaptea sfântă din Vitelemul Iudeei, cu minunile dumnezeiești cari au însoțit cel mai însemnat eveniment al istoriei mondiale, trezește în toate inimile imnuri de slavă pentru Celce „așa a iubit... lumea, încât și pe Fiul său unul născut l-a dat pentru dânsa”, iar bucuria intimă și de-o nemărginită delicatețea a familiei sfinte se revarsă cu îmbielșugare asupra tuturor familiilor creștine, cari în lumina suprapământeană a acestei sărbători a dragostei divine, înțeleg să-și reîmprospeteze legăturile de simpatie și de iubire, cari apropie pe oameni de olaltă. Dela 1582, acum se prăznuiește Crăciunul mai întâiu iarăș deodată din partea bisericilor apusene și răsăritene: un nou motiv pentru a ne putea bucura împreună, lăudând pe Dumnezeuzeul mării pentru pacea sfântă, ce-a venit s'o aducă între noi.

Gândurile acestea ni-se impun acum cu deosebire și pentru Anul sfânt, a cărui inaugurare se face la Roma din partea sfântului Părinte, chiar în ajunul acestei sărbători. Porțile mari ale celor patru bazilice, cari se vor deschide în această sară de Crăciun cu ceremonialul tradițional pentru un întreg an de pace sfântă, invită în chip special pe toți credincioșii să se pogoare fără preget în propriile lor inimi, înlăturând de acolo toate piedecile, pentru a se putea deschide și porțile lor în fața Dumnezeuzeului culcat în ieslea de Crăciun a Vitelemului ceresc. Alături de ceice au fericirea să mediteze chiar în acest ajun la poarta dela San-Pietro, deschisă de Vârhovnicul sfintelor lui Dumnezeuzeu biserici, să ne oprim și noi în pragul porților deschise ale sufletelor noastre, făcând sfântă juruință, că asemenea sfintelor porți dela Roma, ele vor rămânea mereu deschise în fața harurilor cerești menite a le da viața cea supranaturală.

S'o facem aceasta cu toții, caci glasul care ne cheamă este din ceruri, cași acela al îngerilor din noaptea cea sfântă. Iar ceice voim ca Anul sfânt să lase în sufletul nostru urme statornice, să căutăm toate mijloacele pentru a putea lua parte la pelerinajul plănuț pe acest an la cetatea eternă a Romei creștine. Alături de superba columnă ain forul Traian, această martoră de veacuri a comunei noastre origini de sânge, ne cheamă acolo și mormintele sfinților Petru și Pavel, glorioșii apostoli ai Domnului, cari prin moartea lor au pecetluit pentru totdeauna unitatea desăvârșită a credinței comune, care ne leagă de dânsii și de celce, ca următor infalibil în scaunul sfântului Petru, este chemat s'o păzească.

Rorate coeli...

de Dr. Titus Malaiu.

Este sfântul Crăciun.
Moș albit de vremuri bătrâne, cu barba înzepezită de crivățul geros. Anii lui fac 1924 și ce mult e aceasta...
Dar inima lui poartă căldură, de pe buzele lui se deprinde raza binefăcătoare și adierea senină, care desgheață sufletele, le face să plângă, să tresalte, să se înroureze, să trăiască, să vază coborând pe strălucirea stelelor mântuirea, pe Filiius hominis, pe pruncul Isus, salvatorul.
Ce bun prilej de a pregăti iesle sfântă în sufletele noastre!

Patima ne împaienjenește privirile și nu vedem pe Isus. Dormităm în cătușele sensualismului. Sacrificăm zeilor păgâni Moloh și Dagon tot ce avem mai prețios. Trăim din superstiție și stăm în slujba întunerecului. Noi cei făcuți frumoși din mâna Creatorului, ne facem singuri întunecoși, brutali, decadenți, luăm masa scârboasă alui „homo terrenus”. Pe fața noastră tronează patima urei. Vrem să ne desființăm frații. Ortodoxul vrea să nu aibă odihnă în oase până ce nu mănâncă pe unit și unitul poartă sâmbetele pravoslavnicului rătăcit.

Și ce rău este aceasta!... Coroana creaturilor, omul, și încă omul cu inimă română și creștină, pus de Dumnezeuzeu la poarta Orientului ca sentinela a civilizației, să nu stăpânească, ci să fie stăpânit!... Ce rușine este ura fraternă! Ce contrast al idealismului național și creștin!...

Rourați ceruri!... Să ne vină principiele păcii. El, Isus, blândul, să ne înmoaie sufletele cu mirul bucuriei, „oleo laetitiae”, ca să dispară scoarța groasă, pentruca iar să ne îmbrățișem frați cu frați...

Năpasta discuțiilor permanente ne place. Se scrie mult, ca să se dovedească adevărul dogmatic în favorul uniților și al ortodocșilor.

Sibiianul afirmă, că legea „strămoșească” este cea ortodoxă învrăjbită cu Roma eternă, și nu vrea să-și dea odihnă oaselor sale, până nu va aduce la această „strămoșească” matcă pe toți „rătăciții” uniți.

Blajanul stă uluit. Ia în socoteală calitățile autorului acestui program strategic. Ai caută originea. Cercetează extrase matriculare. Și ce credeți, că descopere în ele? Cine sunt înaintașii vajnicului „Neodihnit”? Tatăl e Vasile, protopop ortodox în Brașfalăul de sus, născut din Nicolae notar comunal în aceeași localitate și din Veronica Morar, fată greco-catolică din Tigău (protopopiatul Bistriței, dieceza de Gherla), măritată la 8 Noemvrie 1855 în etate de 16 ani. Scurt și clar: Bunica după tată a lui Nicolae, este greco-catolică. Și tot așa după mamă, care este Maria, născută din Rafila Mărieș, greco-catolică din Visuia (protopopiatul Cătina din arhidieceza Blajului). Deci și bunica după mamă a I. Preasfințitului dela Sibiiu este greco-catolică. După toate normele logice, legea lui strămoșească este așadară cea unită!... Și oare este o crimă aceasta? Pentru judecătorul obiectiv nici decât nu este o crimă, ci ceva firesc. Păr. mitropolit al Sibiiului poate fi mândru, că este născut din bunice unite cu Roma, fiindcă și Inalt Preasfinția Sa rostește acelaș credeu cași Inalt Preasfinția Sa dela Blaj, anume textual după Denzinger: *Eis unam arian, catholicam et apostolicam ecclesiam*. Este simbolul Niceno-Constantinopolitan, formulat în conciliul ecumenic dela Nicea (325 d. Hrs) și în cel dela Constantinopol (381 d. Hrs.). Conciliul dela Nicea a fost prezidat de episcopul Hosiu și de preoții romani Victor și Vincențiu, toți trei delegați ai papei Silvestru dela Roma, iar complectarea dela Constantinopol a obținut aprobarea Romei papale!

Dihonia, care învrăjbește sufletele, a fost necunoscută pentru strămoșii noștri. Ei au avut o credință, legea românească, depusă în simbolul de credință. Și astăzi când mărturisim acelaș Credeu, cine va fi trădătorul de neam, care să scormonească cenușa dihoniei, aruncându-ni-o în ochi, pentruca orbiți să alergăm spre prăpastie!?

Biruința este în piepturile nobile ale acelor frați români, cari vor ști să calce în picioare patimele deslănțuite cu

atâta furie destructivă, cari vor ști să fixeze odată pentru totdeauna, că noi uniții și ortodocșii, de când existăm cu nume creștin, totdeauna am mărturisit aceeaș credință: „Cred într'unul Dumnezeu!”... și prin urmare singur ura blestemată, sămănată de străini între noi, ne desparte!

Dar este vremea să ne trezim la conștiința adevărului, că unificându-ne în religione nici tu ortodox nu te faci catolic, nici tu catolic nu treci la ortodoxie, căci ambii ați mărturisit totdeauna aceeaș credință cu Roma eternă. „Nox praecessit, dies appropinquavit”... Ambițiile personale egoiste, și, dacă trebuie chiar și persoane prea lacome de stăpânire, vor dispărea ca fumul ce se'mprăștie în spațiu, iar legiunile luptătoare pentru ridicarea clădirii de granit, cu durată eternă, a neamului românesc, vor realiza într'un congres impozant unificarea religioasă a tuturor Românilor — într'un singur patriarhat unit cu Roma.

... Trimite, o cerule, raza Ta caldă, și desgheată sufletele epigonilor mici de suflet, mari de patimi. „Rorate coeli desuper... excita corda nostra!”... Și nu om, ci Dumnezeu însuși va veni: „Deus ipse veniet”, Dumnezeu — omul Isus, ca să ne învețe cum se cade Românului să întoneze cântarea îngerească:

Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu!...

Inimă de mamă. Gestul frumos al dlui Hoza dela Sibiu, pomenit în numărul trecut, n'a rămas izolat. Curând după aceea ne-au sosit adică dela Arad următoarele șire:

„În numărul DV. 47 din 22 Noemvrie c. am citit în articolul de fond despre o orfană de preot, care ar merge acasă pe Crăciun,

„dar mama ei văduvă nu-i poate trimite banii de lipsă. Trimit deci eu 300 Lei, pentru a-i transpune orfanei, ca să se stâmpere astfel „atât dorul mamei, cât și al Dorichii. Cu stimă: „Maria Dr. Fântânar.”

Șirele acestea grăiesc dela sine și vor grai mult cu deosebire scumpei copile, care va fi primit de atunci banii de drum, pe cari îi i-am trimis pe calea direcțiunii liceului de fete dela Beiuș.

„Trei suflete — ne scrie, în legătură cu aceste danii, duioasa mamă — se vor ruga în sara cea sfântă pentru binefăcătorii lor”.

Amin.

Impotriva pornografiei. Toată lumea vorbește — și de astădată vorbele cuprind mult adevăr —, că aproape toate resorturile vieții noastre publice sunt stăpânite de adevărată anarhie. Și dintre doctorii mulți, cari au făcut diagnoza acestei boale îngrozitoare, găsim că are foarte mult adevăr cunoscutul scriitor *Liviu Rebreanu*, care sub titlul „Anarhie și pornografie” scrie în numărul dela 21 Dec. al ziarului „România” următoarele adevăruri incontestabile:

„Un agent, și poate cel mai periculos, al „propagării anarhiei este totuș pornografia, îngăduită numai pentru a da iluzia libertății. Nicăiri în lume, libertatea tiparului nu se înțelege ca la noi. Sub scutul libertății presei se permite subminarea sistematică a simțului moral al neamului românesc. Valul de anarhie e precedat de un formidabil val de pornografie. Ziare lăturalnice, nenumărate reviste, broșuri, cărți ilustrate, cinematografe, teatre, ceaiuri dansante patronate de societăți de binefacere, etc. toate lucrează parcă dintr'un ordin secret întru zdruncinarea sufletelor prin nimicirea pudoarei firești, prin excitarea permanentă a pornirilor animalice. Se face o educație sistematică de cinism și amoralitate, care pregătește sufletele pentru o răsturnare a tuturor convențiilor sociale.

„Toleranța față de propagarea pornografiei e inexplicabilă. Pornografia e avangarda anarhiei. Nu se poate combate anarhia câtă vreme se îngăduie lăfăirea pornografiei. În clipa,

„când educația întru pornografie va fi stăvilită, deabia atunci se va putea începe lupta împotriva anarhiei...”

În fața acestor constatări, făcute cu autoritatea unui suflet de scriitor care pătrunde mai adânc decât alți muritori chestiunile ce taie în însăși viața neamului, ne bucurăm din inimă, că conferența dlui profesor *N. Minovici*, ținută Dumineca trecută la Ateneu, despre „Lupta contra pornografiei”, a fost ascultată, după cum spun gazetele, de un public imens. „*Imoralitatea, a spus d. Minovici de încheiere, roade din temelie sănătatea neamului nostru.* Trebuie deci să reacționăm cât mai e vreme. Statul trebuie să ia o atitudine hotărâtă, marele public trebuie să-l ajute, iar noi să ne facem datoria, semnaland pericolul și indicând mijloacele de profilaxie, căci sănătatea morală a neamului trebuie salvată”. Și vorbele acestea, sprijinite de date concrete, cu adevărat înspăimântătoare, vor avea, să sperăm, efectul dorit.

Lupta împotriva pornografiei trebuie să pornească, într'adevăr, pe întreaga linie, iar în fruntea acestei oștiri de purificare morală trebuie să fie biserica, pentru care ea constituie un program de viață.

Sărbătorirea profesorilor Babeș și Marinescu, doi savanți ai științei medicale române, a căror nume a trecut de mult hotarele țării, a fost — pentru raritatea lui — un moment în istoria vieții noastre culturale. În frunte cu mitropolitul primat, cu ministrul instrucțiunii și al sănătății publice, și cu reprezentanții universităților, toată intelectualitatea românească a sărbătorit Dumineca trecută victoriile științifice ale acestor doi tipici reprezentanți ai științei românești, aducându-le elogiile cele mai bine-meritate. Unul în domeniul bacteriologiei, iar al doilea în acela al neurologiei, au produs într'adevăr rezultate cari ne fac cinste.

Plecăm deci și noi steagul recunoștinței naționale în fața acestor eroi ai culturii românești, dorind din tot sufletul ca munca lor, apreciată atât de frumos și din partea străinătății, să găsească mulți și vrednici imitatori.

☐ ☐ Folta „Unirii” ☐ ☐

Lumină și umbră.

— Vitleemul și chestia Sionismului —
de Dr. Paul Luran.

Întreagă suflarea creștinească se îndreaptă azi cu gândul spre sfânta cetate a Vitleemului, unde s'a născut celce este o adevărată întrupare a dragostei dumnezeiești...

Vitleemul este un orașel drăguț cu o populație de circa 6000 suflete. Locuitorii trăesc mai ales din fabricarea obiectelor sacre (cruci, rozarii ș. a.), la ce se pricep de minune, dar și din prăsirea vitelor și agricultură, având un finut foarte roditor, de unde l-au și numit Arabii: „Beit Lahem”, ceea ce înseamnă: „Casă de pâine”.

Dar ceea ce pe noi creștinii ne interesează mai tare în Vitleem, e *grandioasa biserică a Nașterii*, zidită în anul 330 de Constantin cel mare, din mijlocul căreia coborându-te pe câteva trepte în jos, te afli în sfânta peșteră, sub altarul căreia în litere metalice se află inscripția: „*Hic de Virgine Maria Christus natus est.*”

Aici în continuu ard 15 lumânări, dintre cari 6 aparțin Grecilor, 5 Armenilor și 4 Latinilor, o dovadă că biserica e proprietatea co-

mună a Grecilor, Armenilor și Latinilor. Pe rând servesc aici la altarul din sf. peșteră, în destul de bună înțelegere. Adevărat, că atunci, când am umblat pe acolo, și Palestina era sub dominație turcească, am văzut în vestibulul bisericii câțiva soldați armați, dar ni-se spunea, că, dându-și lumea seamă de sfințenia locului, numai foarte rar se întâmplau certe, provocând intervenția armatei turcești.

Ei bine, în peștera aceasta simplă și sărăcăcioasă, deasupra căreia e zidită una dintre cele mai bătrâne și venerande biserici creștine, s'a născut Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii. De aici s'a înălțat asupra lumii întregi soarele dreptății, care prin razele sale a răspândit peste toată zidirea căldura dragostei, și luminoasa îndrumare a păcii și bunăînțelegerii celei adevărate.

Dar în vreme ce toți creștinii privim azi cu mare bucurie spre sfânta cetate a Vitleemului, care ca un soare strălucitor stă deasupra lumii întregi... iată, că din toate părțile lumii, zeci de mii din urmași ai acolora, cari oarecând au strigat: „Răstignește-L”, „Răstignește-L!” — aleargă spre Palestina, cu gândul tainic, ca formându-și acolo o puternică țară națională, prin cultura și preponderanța lor să facă oarecum umbră luminei puternice ce răsare din cetatea Vitleemului și să împiedece răspândirea razelor sale binefăcătoare.

Rău văzuți aproape în toate statele, ajutoși cu banii miliardarilor din Europa și

America, Evreii aleargă la Palestina, ca acolo să zidească *noul Sion evreesc.*

Și într'adevăr, cu puterea miliardelor s'au făcut acolo aproape minuni. Emigranții trimit celor rămași acasă epistole mângâitoare și pline de laude. Având diurne fabuloase, câștigă maestrul, inginerii, medicii și toți câți au încercat norocul și au mers acolo. Guvernatorul Samuel, pus de Englezi, se mândrește azi cu zidirea alor zeci de școale primare, câteva licee, școale industriale, sanatorii ș. a.

Aceste laude, divulgate în lumea largă, sunt potrivite pentru de a atrage mulțimea Evreilor spre noul Hanaan... și mulți — *aderenții înflăcărați a Sionismului* — sunt de convingerea, că li-se va implini visul de aur, devenind un puternic popor independent, într'o bogată și fericită țară națională evrească.

Ca unul, care în persoană am străbătut și am cercetat toate localitățile mai importante ale Palestinei, sunt de convingerea, că, din motive economice-financiare și climatice, pe Evrei li așteaptă acolo o mare *desiluzie.* Până vor avea ajutoarele de milioane în funți sterlingi, vor avea de lucru, va fi câștig și le va merge bine Evreilor, dar ce vor face atunci, când vor seca izvoarele miliardarilor, cari totuși au să se isprăvească odată?

Vor face comerț?... Dar cu cine? — Doară cu Fellahii păgâni, cari țin de mai mare păcat să calci pe o sfărâmură de pâine, decât să furi sau să jăfuești. — Ori, poate cu Be-

Protecțiunea cea deopotrivă

Ministerul de interne pune țara la contribuție în favorul ortodoxiei — O nouă formă a proselitismului oficial

de Dr. Alexandru Rusu.

Ca o nouă dovadă pentru sprijinul pe care actualul guvern înțelege să-l dea bisericii ortodoxe — pe căi cu totul potrivnice legilor în vigoare și chiar a Constituției, care stăpânește protecțiunea «cea deopotrivă» pentru toate cultele țării —, dăm aici următorul ordin ministerial adresat, pe cât știm, tuturor prefecturilor de dincoace de munți:

MINISTERUL DE INTERNE
Direcțiunea comunală. București, 10 Oct. 1924.
Nr. 22840 C/924.

Domnule prefect,

I. Preasfinția Sa Mitropolitul Sibiului ne face cunoscut cu adresa Nr. 102/924, că bisericile ortodoxe din Transilvania, mai ales cele dela orașe, se găsesc într'o situație materială foarte grea și cere să se înscrie în bugetele județelor și comunelor sume corespunzătoare pentru ajutorarea lor.

Comunicându-Vă cele ce preced, Vă rugăm să luați măsuri ca să se înscrie în bugetele comunelor rurale din acel județ suma necesară pentru a se putea satisface această cerere.

p. ministru p. director general
Consilier POPA **Indescifrabil**

Ordinul este precis: *Să luați măsuri, ca în bugetele comunelor rurale să se înscrie suma necesară pentru a se putea satisface cererea bisericii ortodoxe!* Și prefectii s'au executat întocmai. Deosebirea este numai, că în ordinele date din partea lor subalternilor — preturilor — nu mai figurează cuvintele «Vă rugăm», lăsând executarea la discreția lor, ci se impune pur și simplu: «Spre știre și conformare», o formulă care s'a repetat apoi întocmai și în ordinele acestora către primăriile tuturor comunelor rurale.

*) Pentru ce numai în acestea, când Preasfințitul Nicolae se plânge chiar de sărăcia dela orașe? N. R.

duinii, locuitorii deșertului, cari și azi se tetevează și poartă verigi de aramă în nas și în urechi?

Cu acest fel de oameni, de cari nici până azi nu s'a lipit nici cea mai mică doză de civilizație, voesc Evreii să facă comerț?

Sau vreau poate să desvoalte o industrie înfloritoare cu planul ca apoi să facă export pentru Europa și Africa. — Dar pentru aceasta ar avea lipsă de un port modern corespunzător, care lipsește, pentru că unicul port Jaffa e vai și amar. — Vapoarele nu se pot apropia de el, trebuind să se oprească la distanță de câțiva kilometri și marea mediterană e vestită prin aceea, că aproape nicidecum nu e liniștită, ci se agită continuu. Pentru că din Jaffa să devie deci un port modern și corespunzător, poate nici toate miliardele Rotschildilor n'ar fi de ajuns.

Cât privește, în sfârșit, agricultura, Sioniștii dau și aici de obstacole aproape invincibile în solul și clima Palestinei. E drept, că o fașie de pământ dealungul mării, până la o adâncime de 3—4 kilometri, e de o fertilitate extraordinară, ca un paradis pământean, dar străbătând mai înlăuntrul, afară de câteva văi (a Jordanului, a Chedronului și jurul Vitleemului), nu vezi altceva, decât pustietate... stani acoperiți cu spini și nicăiri o pădure. Afară de aceasta solul este sărac și de apă. Izvoare are puține. În cele mai multe locuri se bea apă stătută de ploaie, adunată în ciisternele săpate în piatră.

La dorința mitropolitului ordodox dela Sibiu și la porunca ministerului de interne, toate comunele rurale de dincoace de munți, vor trebui deci să înscrie în bugetele lor anumite sume pentru ajutorarea bisericii ortodoxe. Sute și mii de comune rurale cu populație minoritară germană, ori maghiară, care — după cum se știe — profezează alte culturi, și cele aproape 1500 de sate române unite, în car, cu excepția unei infime minorități, nu este nici picior de ortodox, și a căror situație materială este, sub raportul cultului, cel puțin tot atât de precară ca și aceea a bisericilor ortodoxe, vor trebui deci să plătească o contribuție specială pentru scopurile de proselitism ale unei biserici, care vrea să ne desființeze prin chiar această contribuție a noastră.

Or, aceasta este deadreptul revoltător! Nu ajung, se vede, sumele cu adevărat fabuloase, scoase din dările noastre ale tuturor, cu cari ortodoxismul este subvenționat pe cale bugetară, deci legală, în detrimentul altor culte și în special a bisericii noastre, deopotrivă de românești cu cea ortodoxă, ci mai suntem impuși — pe cale de ordine ministeriale, cari nu știm să aibă căderea de-a impune astfel de sarcini — și cu dări speciale, menite a da în mâna ortodoxiei o armă în plus pentru desființarea bisericii noastre.

Dar, lucrul acesta nu se poate odată cu capul. Autoritățile noastre bisericesti au intervenit — pe cât știm — cu toată energia pentru revocarea acestui ordin nedrept, dar și până când aceasta s'ar face, cu deosebire însă pentru cazul nedorit, că această intervenție n'ar avea efectul dorit, preoțimea noastră are datoria sfântă de-a lămuri pe credincioșii din consiliile comunale asupra nedreptății ordinului citat și de-a lucra cu toate puterile, pentru ca bugetele comunale să nu fie îngreunate cu această sarcină, contrară Constitu-

Sioniștii zilelor noastre, cari prin întreprinderile lor îndrăznețe cearcă să se ridice deasupra soarelui răsărit din sf. cetate a Vitleemului pentru a-l umbri, sau, dacă ar fi cu puțință, a-l chiar întuneca, nu-și vor putea ajunge prin urmare nicidecum scopul, pentru că blăstămul înfiorător rostit de strămoșii lor la picioarele Golgothei: «Sângele Lui asupra noastră și asupra fiilor fiilor noștri!»... și-a produs în cursul secolilor — precum ne arată istoria — efectele sale și le va produce de sigur și de-acum înainte.

Visul lor de aur are să rămână deci și de-acum înainte un vis. Iar Vitleemul creștin va continua să arunce și pe viitor lumina sa orbitoare asupra lumii întregi.

UZINELE DE FIER ȘI DOMENILE DIN REȘIȚA S. A.

AVIZ.

Se aduce din nou la cunoștința purtătorilor de chitanțe definitive asupra acțiunilor emisiunii a III-a (realizată în Maiu 1923), că sunt invitați să-și prezente chitanțele complet achitate ce posedă la ghișetele societății, București, Str. Povernei No. 2, între orele 9—12, spre a obține acțiunile definitive.

**UZINELE DE FIER ȘI DOMENILE
DIN REȘIȚA S. A.**

102 (1—1)

ției și tuturor legilor fu vigoare. În toate cazurile, când noile bugete comunale s'ar fi compus deja cu luarea în considerare a ordinului numit, și nu mai este locul altui remediu, își vor ținea de datorință să apeleze la forurile competente, pentru a sarcina aceasta să fie ștearsă.

Oricine va trebui doar să înțeleagă, că totuși este prea mult, să se aștepte dela noi, ca înșine să subministrăm materialul de luptă celor ce atentează la existența noastră.

O călătorie cu tălo. Știm cu toții, cu câtă evlavie au primit frații neuniți pe „Sanctitatea” Sa dela Ierusalim, care în nemărginita sa iubire față de punga Românilor, a împărțit laude, titluri, medalii și blagosloviri.

Am zis, că toate acestea le-a făcut din iubire față de punga Românilor, căci numai aceasta au avut-o în vedere și înaintașii „Sanctității” Sale, după cum o arată pe larg și dl Ghibu în coloanele revistei „Societatea de mâine” din Cluj. Dar cu privire la călătoria actualului patriarh mai putem aduce și noi câteva fapte concrete. Cetim anume în revista franceză „Les nouvelles religieuses” Nr. 20 din 15 Oct. c., că starea financiară a patriarhiei din Ierusalim e cât se poate de lamentabilă. Sfânta patriarhie înoată în o datorie de vre-o 45 milioane franci. De aceea patriarhul Damianos a făcut apel la protestanți, a trimis agenți prin țările ortodoxe, și când a văzut că milosteniile nu prea curg a plecat însuș la — cerșit. Așa se explică, că și frații ortodocși din România au avut rara fericire și nespusa mângâiere de-a vedea în mijlocul lor pe „Sanctitatea” Sa Damianos.

Dar patriarhul se gândește și la alți fii și prietini de ai săi. În Statele Unite a trimis pe Pantilimon Atanasios, arhiepiscop de Napruz. Acolo, cu ajutorul Grecilor emigrați și a altor persoane marcante din lumea protestantă, a format un „Comitet american pentru apărarea locurilor sfinte din Palestina”. Se spezează colectarea alor vre-o 3 milioane dolari, cam 540 milioane Lei! A dat și o circulară, care însă a făcut mult sânge rău. Din ea apare, că numai Grecii ar fi apărătorii sf. mormânt; de alții nu se face nici o amintire. Americanii, cari sunt binișor informați și știu cum stau lucrurile, au început a comenta afirmațiile gratuite ale circularii. Și atunci „Sanctitatea” Sa, temându-se ca nu cumva să eșueze toată afacerea, s'a arătat numai decât gata a ceda Americanilor o parte din drepturile sale, se înțelege pentru parale grele. Amenință cu aceea, că dacă dispăre patriarhatul grec, atunci și locurile sfinte sunt pierdute pentru creștinătate.

Din punct de vedere panortodox, chestiunea se prezintă deci foarte grav, după ce ajungând patriarhia la sapă de lemn, e pe cale de-ași pierde și puțină autoritate ce i-a mai rămas în fața lumii. Înțelegem deci foarte bine pe frații ortodocși dela Sibiu, cari ar vrea să pună Statul român la o nouă contribuție, îndemnându-l să facă pe Samarineanul îndurător, pentru a scăpa de peire sigură pe cel ce „a căzut în tâlhari” (= secularizarea lui Cuza-Vodă, care i-a luat cele 177 moșii românești, pe cari le avuse înainte).

Frații sibieni au se vede muștrări de conștiință pentru fapta românească a lui Cuza! (gf.)

Dosarele preoților. În locul „Informațiilor” de până acum, ultima circulară a arhiepiscopiei noastre introduce, începând chiar cu acest an, anumite „Dosare” menite a da celor dela cârma bisericii, neasămănat mai bine decât „Informațiile”, posibilitatea de-a cunoaște activitatea persoanelor din serviciul ei.

La introducerea acestor dosare s'au avut în vedere — după cum spune ceșculara părintelui mitropolit — următoarele:

1. Să se compună o monografie a întreg clerului arhidiecezan.

2. Să ne păstreze cu pietate memoria celor care trec din mijlocul nostru.

3. Să ne facă posibilă o apreciere cuvenită și cât mai exactă a ostenețelor fiecăruia.

Datele cari se cer, an de an, pe ziua de 31 Decembrie — acum la început pentru tot trecutul, iar pe viitor pentru câte un an — servesc într'adevăr, în chipul cel mai potrivit bunele intenții, cari au inspirat introducerea acestor dosare. Urmărind, după cum se spune mai sus, și scopuri istorice, ele au mai presus de toate menirea de a pune la dispoziția conducerii bisericești elementele necesare, atât de greu de câștigat pe altă cale, pentru a putea îndruma viața bisericească în adevărata ei alvie, mântuitoare de suflete.

Este un nou mijloc pus în serviciul aceluiași scopuri sfinte, pe cari le urmărește biserica. Dispozițiile lui, cari în câteva puncte cuprind inovații, al căror rost nu poate fi pătruns eventual chiar la întâia privire, ori poate chiar și numirea de „dosar“, a cărui accepțiune comună pare a însemna mai mult vini și păcate, va provoca poate, pe ici pe colo, anumite resentimente, dar lumea înțelegătoare și iubitoare de progresul bisericii noastre, va trebui să salute cu bucurie acest mijloc, de pe urma căruia poate veni, după credința noastră, foarte mult bine.

Ca la orice lucru omenesc, totul atârână altfel dela oameni. Și de aceea n'avem destule cuvinte să indemnăm pe toți cari au vre-un rol în jurul acestor dosare, să caute a pune în toate suflet și conștiință.

Aceasta este porunca Pruncului iubitor de oameni din ieslea cea sfântă.

Noaptea de Crăciun. . .

*E iarnă grea și fulgii de zăpadă,
Se cern, din cerul clar și infinit —
Ca niște fluturi gingași de mătăasă,
Pe glia grea . . . pe lutul amorțit . . .*

*E noapte sfântă, plină de mistere,
Colinzi s'aud la case de creștini —
Căci s'a născut Isus Mântuitorul
Copilul blând, cu ochii mari, senini.*

*Glasuri de îngeri se aud în noapte,
O nouă stea răsare, sus pe cer —
Săracii — pâine, hrană pentru viață,
Iar mușii grain . . . orbii lumină cer . . .*

*El — marele profet, venit de sus —,
Rostește-atunci un singur sfânt cuvânt,
Și surzii-aud . . . iar orbii văd lumina.
Cei morți se scoală iarăși din mormânt.*

*Cu sufletul curat ca un cristal,
El predică trăire și iubire —
. . . Ah! ce senină-i noaptea asta, Doamne,
Și câtă vrajă în dulcea fire . . .*

*Ca o comoară vecinică de aur,
Regina nopții doarme-acum tăcută . . .
Și miile de stele încep a plânge . . .
Și plâng și eu . . . învins de clipa mută.*

Bazil Grula

Citiți și răspândiți:

□ „UNIREA!“ □

Pastorale arhieresti.

I.

Vitleemul iubirii.

Din envântul de sărbătoare al I. Preasfințitului Sale p. ar. mitropolit Vasile.

... Astăzi: „Hristos se naște“, și pentru aceea voi oamenilor, voi creștinilor „măriți-l“; astăzi: „Hristos din ceruri“ se pogoară pe pământ, și voi oamenilor, voi creștinilor „întâmpinați-l“. Ieșiți-i înainte spre întâmpinare, așterneți-i în cale vesmintele voastre, inimile voastre, cântându-i „Osana, celuice vine în numele Domnului“. Văzând pe Hristos pe pământ, chipul robului luând, și făcându-se asemenea nouă, afară de păcat: Să ne ridicăm și noi frunțile noastre, căci el s'a pogorât la noi, ca să ne ridice la sine. A luat firea noastră omenească, pe care a făcut-o a sa, „a îndumnezeit firea noastră omenească“. De aceea voi oamenilor, voi creștinilor: „Înălțați-vă“ și „cântați Domnului tot pământul, că s'a preamărit“ . . .

„Mărire deci întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace“.

Pe pământ pace: Pe pământ trebuie să fie pace, pentru că „Tatăl îndurătorilor, fiind Dumnezeu păcii, pe îngerul sfatului său celui mare, l-a trimis nouă, dându-i pace“. Și el, Domnul Hristos, pacea sa ni-a dat-o nouă, pacea sa ni-a lăsat-o nouă. Și, ca să fie pace pe pământ, ca pacea să domnească între oameni, ni-a dat chezașia păcii. Ni-a dat porunca: *Să ne iubim unul pe altul, pe cum el ne-a iubit pe noi*. Și porunca aceasta el o numește poruncă nouă, poruncă necunoscută până la dânsul. Până pe vremea lui, iubirea era o pasiune firească. Oamenii iubiau pe ceice îi iubiau pe ei, ori pe aceia, în cari aflau ceva bunătate, ori ceva vrednic de iubit, și dimpotrivă: urau pe ceice îi urau pe ei, ori îi dușmăneau făcându-le nedreptate. „Ochiu pentru ochiu și dinte pentru dinte“, aceasta era legea purtării față de alții.

Mântuitorul din contră statorește un alt îndreptar, o altă regulă, o altă normă pentru purtarea noastră față de alții: „Iubiți-vă unul pe altul, pe cum eu v'am iubit pe voi“ (Io. 13, 34). El ne-a iubit pe noi, fără ca noi să-l fi iubit pe el. Mai mult! El ne-a iubit pe noi, cari, păcătoși fiind, îl uram, ori cel puțin îl nesocotiam, întorcând iubirea noastră de către el, către noi înșine și către făpturi. El ne-a iubit pe noi, fără ca noi să fi avut, în noi înșine, ca dela noi, ceva vrednic de iubit, pentru că tot ce avem, dela el am avut. El ne-a iubit pe noi, fără ca noi să-i fi făcut ceva bine. Dimpotrivă îl nedreptățisem prin păcatele noastre. Și, pe cum dânsul ne-a iubit pe noi, tot așa suntem dator să iubim și noi pe alții, după porunca lui. Nu frumseța, nici bunătatea, nici facerea de bine ori interesul cuiva are să ne îndemne pe noi la iubirea lui, ci Hristos, porunca lui nouă, pe care ne-a dat-o Mântuitorul.

Și, suntem dator să iubim pe vrăjmașii noștri și să facem bine celor care ne fac nouă rele, nu pentru răutatea lor, ci pentru Hristos, ca să împlinim voința lui și porunca lui: „Iubiți-vă unul pe altul, pe cum eu v'am iubit pe voi“. El este Tatăl tuturor, el este Răscum-părătorul tuturor, el lasă să răsară soarele peste toți, și buni și răi, și noi toți suntem fiii lui, și, pentru dragostea ce trebuie să o avem față de el, trebuie să ne iubim unul pe altul, pentru el. De aceea și zicem în „Tatăl nostru“, când cerem dela Dumnezeu iertarea păcatelor, că noi încă iertăm greșelile greșităilor noștri: „Și ne iartă nouă păcatele noastre, pe cum iertăm și nou greșităilor noștri“. În rugăciunile dela Dupăcinar apoi, înainte de a ne

culca, ne rugăm „pentru ceice ne urăsc și pentru ceice ne iubesc pe noi“ și cerem, ca Dumnezeu să ierte „pe ceice ne urăsc și ne fac strâmbătate“.

Ce fericită ar fi omenirea, ce fericiți ați fi voi, iubiți credincioși, dacă în toate faptele voastre și dacă în toate simțămintele voastre ați fi călăuziți de porunca aceea nouă, pe care ne-a dat-o Mântuitorul. Cum s'ar sălășlui pacea între voi, dacă ați fi oameni de bună învoire și dacă în ținuta voastră nu ați fi călăuziți de patimă, de pofta trupului și sângelui vostru — de cari sunt călăuzite și animalele —, ci ați fi călăuziți de porunca Domnului, de-a ne iubi unul pe altul, pe cum el ne-a iubit pe noi. Animalele încă te iubesc și te linguesc, când le netezești și le faci bine, și se înanie și se răsvrătesc, când nu le faci pe plac. Această purtare: de-a face bine celui ce te face bine și de a te răsbuna și a face rău celui ce te răsbună și se pare că te dușmănește, e după legea firii noastre stricate, e după legea trupului și a sângelui, și nu e după legea lui Dumnezeu.

Dacă veți ținea porunca aceea nouă a Domnului Hristos, porunca și chezașia dragostei față de semenii voștri, atunci, și numai atunci, va fi între voi: „pe pământ pace“ . . . *)

II.

Credința în lumina Vitleemului.

Din pastorala de Crăciun a Preasfințitului Iuliu al Gherlei**).

„Așa a iubit Dumnezeu lumea cât și pe Fiul său cel unul-născut l-a dat“ (Io. 3, 16).

Nouă ni-l-a dat. Pentru noi jertfă l-a dat. Întâmpinați-l, primiți-l, cu credință închinați-vă. Căci cel ce crede întru dânsul nu pierde, ci are viața de veci.

1. *Credința ne fericește astăzi*. În lumina credinței străbate ochiul sufletului nostru lungul șir de veacuri, și întru această credință plecăm genunchii trupului și ai inimii și ne închinăm Celui așezat în ieslea sărăcăcioasă.

Fericiți, azi și totdeauna, cei curați cu inima, că aceia văd pe Dumnezeu. Întru ei Hristos prin credință s'a născut, întru ei trăiește întru aceeași credință. Ei rostesc cu nădejde cuvintele Apostolului: Cred Doamne și mărturisesc, că Tu ești cu adevărat Fiul lui Dumnezeu celui viu, carele ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre cari cel dintâiu sunt eu. Așa stă în fața ieslei din Vitleem credinciosul. Aceasta-i smerenia creștinească, carea pogoară liniște și împăcare în suflet. Pacea lui Dumnezeu. . .

2. *Prin credință „din plinirea lui noi toți am luat și dar pentru dar“*.

Acest dar este darul primirii de fii. Prin darul acesta ne-a reprimat Părintele ceresc de fii ai săi, pentru credința întru întru Hristos Isus Domnul nostru. Pentru credința, cu carea am primit noi pe Fiul lui Dumnezeu făcut om, prin carea ne-am împreunat lui. „Căci l-au primit pe dânsul le-a dat lor puterea să se facă fii ai lui Dumnezeu celor ce cred întru numele Lui“ (Io. 1, 12). Aceștia sunt credincioșii lui Hristos, fiii lui Dumnezeu, fiii împărăției sale. „Cari dela Dumnezeu s'au născut“.

*) Urmează apoi îndemnuri foarte potrivite pentru a împăca definitiv spiritele învrăjbite pe alocurea. pe chestia schimbării calendarului. N. R.

**) Frumoasele îndemnuri de sărbători ale p. ar. episcop Dr. Iuliu Hossu au prin momentele de mare actualitate din partea ultimă o importanță deosebită, asupra căreia ținem să atragem și în acest chip atențiunea cititorilor noștri. N. R.

Ei cu adevărat se bucură azi, pentru că ei îl văd pe dânsul. Ei cred întru el și i-se închină lui. Ei îl cunosc și sunt cunoscuți de Domnul. Ei îl iubesc și sunt iubiți. Întru ei se împlinește cuvântul Domnului „celce mă iubește pe mine, iubi-se-va de Tatăl și eu îl voi iubi pe el și mă voi arăta lui“. Domnul se arată azi credincioșilor săi și sufletul lor este cuprins de fericirea, care se dă fiilor lui Dumnezeu „celor ce cred întru numele lui“.

3. Azi este praznicul păcii, căci împăratul păcii se naște. Cântare de mărire se îndreaptă spre ceriu, iar oamenilor din nou li-se vestește pace. Pe pământ pace, între oameni de bunăvoie...

Pentru înstăpânirea păcii sufletelor, a venit Domnul în lume. A păcii întemeiate pe adevăr și dreptate, cheazășuită de mărirea datorită lui Dumnezeu și de bunăvoirea față de oameni.

Pentru a duce mai departe această dumnezească lucrare de împăciuire, a întemeiat Domnul biserica sa. Ca să învețe omenirea să păzească toate câte ne-a grăit nouă, petrecând astfel pururea cu noi! „Iată eu cu voi sunt până la sfârșitul veacurilor“. Propovăduitoare a păcii a așezat-o și mântuitoare a sufletelor.

Pentru aceea deoparte, voi Venerați Frați, nu veți înceta a propovădui și a lucra această bunăvestire a păcii, această împăciuire a oamenilor cu Dumnezeu, știind că din această împăciuire va isvorî pacea și între oameni. Toată fericirea. De altă parte voi, preaiubiți credincioși, să primiți cuvântul de pace, ce vi-se binevestește, fiind încredințați, că este cel mai mare bine din lume.

4. Sunt înspăimântătoare valurile inveni-nate ale urei, cari frământă mai departe neamurile, chinuind toate încheieturile popoarelor, pogorându-se până în sinul familiilor. Și nu este pace. Este războiul sufletelor lipsite de credința lui Dumnezeu, pline de ură, cari chinuite în lăuntrul lor, pierzând bucuria darului dumnezeesc, nasc chinuri și pentru acei cu cari trăiesc împreună. Pizma și răutatea, lăcomia fără margini, par a se înstăpâni tot mai mult în lume.

Pentru a potoli patimile, pentru a liniști sufletele, este chemată biserica lui Dumnezeu cu vestirea cuvântului dreptății. Ea este chemată să ducă mai departe lucrarea de izbăvire a Domnului, să înstăpânească pacea adevărului și a dreptății.

Dar vrăjmașii dreptății și adevărului sunt și vrăjmașii ei. Nu este cruțată cu nici un prilej. Apostolii întunericului, cari se furizează prin sate, prima lovitură o îndreaptă împotriva bisericii și a slujitorului ei, în nădejdea, ca lovind păstorul se va risipi turma. Aceștia nu merg să vestească pacea. Se arată chiar numai acolo unde s'a iscat neînțelegera. În această farină vreau să risipească semința. A evangheliei nu, pentru că ea este a păcii, a buneivoini între oameni. Este neghina omului pizmaș din evanghelie, carea o aruncă ei. Este lucrul omului care nu intră pe ușă în staulul oilor, ci pe aiurea, cum ne spune Domnul.

Pentru aceea feriți-vă sufletele, feriți pe ai voștri de uneltirile acestor fel de apostoli. Alipiți-vă tot mai mult de biserică și de slujitorii ei, strângeți tot mai puternice legăturile dragostii între turmă și păstor, nu ascultați glasul ispitelor, ce se îndreaptă împotriva credinței moștenite dela părinții voștri. Statorniciți tot mai mult pașii voștri pe cărarea cea bineplăcută lui Dumnezeu. Grăiți adevărul și pliniți dreptatea. Mai pe sus de toate fiți făcători de pace, amintindu-vă cuvântul Domnului: „Ferițiți făcătorii de pace, să aceia fii lui Dumnezeu se vor chema“...

III.

Impărăția lui Hristos.

Din pastorală Preasfințitului Alexandru al Lugojului.

»Hristos se naște, măriți-l; Hristos din ceruri întâmpinați-l; Hristos pe pământ, înălțați-vă; cântați Domnului tot pământul și cu veselie lăudați-l, că s'a preamărit«.

Incep iarăș cu aceste admirabile cuvinte ale bisericii noastre sfinte în împărțășire cu Roma, cuvinte de un înțeles așa de adânc și tainic, și cari îngăduie atâtea tâlcuri mult grăitoare.

Mi-se pare, că biserica prin cuvintele de mai sus dorește să ne îndemne pe noi și întreagă făptura ca pe Hristos, care coboară din ceriu pe pământ, să-l întâmpinăm, ca pe cineva care întrece orice mărire pământească ca pe un împărat stăpân al tuturor împărățiilor, ca pe un împărat al veacurilor, stăpân al Cerului și pământului, care vine să-și cerceteze norodul său, întreg neamul omenesc. Mi-se pare că sfânta biserică dorește că noi acestui mare împărat care-și cercetează poporul său, să-i așternem cale largă triumfală printre noi, să ieșim cu mic cu mare înaintea lui, așternându-i în cale florile cele mai alese, adecă simțirile cele mai gingașe ale inimelor noastre iubitoare, și să sălțăm întru veselie înaintea sa și să împletim împrejurul capului său cununi minunate de laude și preamărire. La asta ne îndeamnă biserica noastră prin cuvintele: Hristos se naște, măriți-l, Hristos pe pământ, înălțați-vă, cântați Domnului tot pământul, și cu veselie lăudați-l, că s'a preamărit“.

Și care inimă nobilă creștinească n'ar primi să facă lucrul acesta, n'ar asculta chemarea mamei sale, a bisericii? Cred că nici unul...

Vreți să fiți, dragii mei, supuși credincioși ai lui Hristos? Atunci trebuie să știți că în fiecare împărăție sunt legi. În împărăția lui Hristos sunt poruncile, regulile și sfaturile pe cari le găsiți în evanghelie ca rostite de gura înțelepciunii Tatălui, adecă de împăratul nemuritor al veacurilor Isus Hristos. Ținerea acestora, chiar și a celor mai mici și neînsemnate este pentru tine un lucru de onoare.

În fiecare împărăție sunt dări, ce trebuie plătite cu drag. Mucenicii și-au plătit darea sângelui pentru legea lui Hristos. Tu vei plăti legea ta, înfrânându-ți patimile, pornirile rele, suferind cu răbdare durerile și necazurile vieții.

În fiecare împărăție sunt bani, și fiecare, ban poartă chipul împăratului. Bani tăi în împărăția lui Isus sunt faptele bune. Bani nu-s toți pe o formă. Sunt bani de aur, argint, a-ramă. Dar și banul cel mai mic poartă chipul împăratului. Tot așa și faptele tale bune, și cele mai mărunte, să poarte chipul lui Hristos, adecă pe toate, și cele mai mari să le faci, cu gând curat, de dragul lui Hristos, și vor avea preț înaintea lui Dumnezeu ca și banul văduvei.

Fiecare împărăție și țară își are culorile sale naționale. Culorile împărăției lui Hristos sunt „a be“ și „roșii“, culoarea nevinovăției și-a dragostei. Griji să nu pătezi acest steag prin fapte protivnice curățeniei și dragostei de Dumnezeu și-a deaproapelui.

● În fiecare împărăție este o oaste înrolată sub steagul împăratului. În împărăția lui Hristos suntem ostași cu toții, unii, ca simpli gregari, alții ca ofițeri și șefi sub căpetenia noastră dumnezească Isus Hristos; dar de scutit nu e nici unul. Ostășie este viața noastră pe pământ, zice Scriptura, împotriva trufiei vieții, poftii ochilor și îmbuibării trupului, împotriva duhurilor întunericului. Să nu ne lepădăm de

jurământul de credință față de căpitanul nostru ceresc Isus Hristos.

În fiecare armată este cuvânt de ordine, „parolă“. Parola voastră să fie numele lui Isus. Lozinca voastră să fie: Isuse, pentru tine trăiesc, pentru tine mor.

Iată, iubiților mei fii, ce înseamnă a fi supuși loiali ai împăratului veacurilor, Isus Hristos, ce înseamnă a ne închina lui, ca unui Domn și Dumnezeu: Domnul meu și Dumnezeul meu!

Dacă vreți să-mi faceți o bucurie în ziua Nașterii Domnului, închinați-vă sufletele voastre Aceluia, care astăzi vi-s'a arătat vouă și a venit în lume anume, ca să pună stăpânire peste sufletele voastre.

Revistă bisericească.

Preasfințitul Alexandru al Lugojului a ținut la 7 Decembrie o conferință la „Asociația catolicilor din București“, vorbind despre catolicism ca religie universală. Ea a intrunit un public din cel mai ales, care a adus Preasfințitului Sale meritate ovatii.

Ziarul „Cuvântul“ din București publică în legătură cu numirea noului arhiepiscop de București următoarele știri: „Vaticanul a numit ca arhiepiscop de București, în locul fostului arhiepiscop Netzhammer, pe actualul episcop de Iași, Alexandru Cisar. Alegerea făcută de Vatican în persoana acestui episcop constituie un fapt îmbucurător, deoarece acest prelat, născut și crescut în București, a avut întotdeauna cele mai bune sentimente față de statul român, al cărui cetățean este“. — În legătură mai încreștăm, după gazetele din București, că Monseniorul Cisar nu se va muta la București până la toamna viitoare, rămânând până atunci la Iași, al cărui scaun episcopal se pare că nu se va complini în curând. De aici, dela Iași, va cărmui bineînțeles ambele eparhii catolice din vechiul regat.

Din Gherla ni-se anunță, că reuniunea eparhială a aranjat la sf. Arhangheli misiuni populare și în Monor. A predicat p. canonic Dr. Victor Bojor, prezidentul reuniunii, fiind ajutat la spovedanii de preoțimea din jur. Rezultatul a fost din cele mai bune.

Noul arhiepiscop de București, Monseniorul Cisar, publică în fruntea ultimului număr al revistei „Sentinela catolică“ dela Iași un călduros apel, prin care invită pe credincioși să adune prin colecte publice fondul necesar pentru reînvierea cât mai apropiată a cotidianului catolic „Albina“. I. Preasfinția Sa se gândește că va putea îndupleca pe toți arhierii catolici la sprijinirea acestui gând, sperând ca „Albina“ să poată reînvia deodată cu primăvara viitoare, și încă „mai mare și mai puternică decât mai înainte“. — Din partea noastră, dorim ca ideea unui cotidian al bisericii catolice să poată fi înfăptuită cât mai fără întârziere, dar credem că înainte de-a se trece pentru o doua ora la fapte, lucrurile trebuiesc puțina mai bine cernute decât la apariția „Albinei“.

Miercuria trecută, în 17 Decembrie, s'a ales din partea marelui Colegiu electoral noul episcop al eparhiei Cetatea-Albă, în persoana episcopului militar Iustinian Teculescu, candidatul guvernului, care a știut să-și impună și de astădată dorința.

Occupându-se de mișcările referitoare la noua lege de organizare a bisericii ortodoxe, d. N. Iorga scrie în numărul dela 10 Decembrie a „Neamului Românesc“ următo-

rele: „Deoparte, despotismul' episcopal; de alta, la cei cari merg spre biruință, democrația electorală șaguniană. Și, cum toate merg către reforme democratice, procesul ar fi decis. Acuma, e sigur că în vremuri așa de grele pentru orice religie, o biserică nu poate fi la ordinele unui om, pe care-l pot stăpâni și ambiții profane și care, măcar, poate fi un rău administrator. Numirea lui de partidul de guvern nu-i crește autoritatea. Iar sistemul ardelean, copiat după luterani (!), precum celalalt continuă normele arhaice bizantine, e expus a cădea în demagogiile preoțești și vlădicești, asemenea cu demagogiile politice. Să dăm biserica numai credincioșilor și, dacă se poate, să creăm o formă a noastră!“

S'a hotărât definitiv, ca *patriarhatul român ortodox*, care — dupăcum atât de nimerit o spune d. Nichifor Crainic în „Cuvântul“ (15 Dec.) — „este un titlu de onoare, pe care ni-l dăm singuri“, să fie înființat, prin o lege specială la sfârșitul lunii Ianuarie 1925 și apoi să se procedeze la alegerea patriarhului, în persoana actualului mitropolit primat Miron Cristea.

CÂTEVA REFLEXII*)

de Dr. Alexandru Nicolescu
episcopul Lugojului.

Trista istorie a bisericii răsăritene e plină de învățăminte și e bine să fixăm unele adevăruri, ce se desprind de pe paginile trecutului și prezentului ei viforos.

1. Împărații sprijiniră pornirile patriarhiei bizantine împotriva primatului roman, crezând că prin strălucirea uzurpată a Scaunului constantinopolitan vor stăpâni mai ușor popoarele supuse lor.

Dar s'au înșelat amar, căci tocmai prin aceasta i-au întunecat strălucirea autorității dumnezeiești, ce trebuie s'o aibă biserica prin ierarhia sa instituită de Domnul Isus, întemeietorul bisericii. Biserica Răsăritului prin desbinare a devenit o creangă uscată a bisericii universale: fără suc, fără viață. *Ea a infiltrat în sufletul popoarelor răsăritene ura nepotolită față de Roma și față de creștinii din Apus, ura care dăinuiește pe nedreptul până în ziua de astăzi. A rupt popoare întregi de inima creștinismului, și chiar de aceea nu-i nici o mirare, că în Răsărit s'a stins zelul misiunilor, au amuțit amvoanele, s'au risipit sinoadele și au perit sfinții. O astfel de biserică n'a mai putut să fie stâlpul împărăției, ci aceasta nemai având la bază morală sublimă a Evangheliei a pornit spre descompunere, prăbușindu-se sub iataganul ucigaș al Semilunei.*

2. Patriarhia constantinopolitană a servit interesele politice ale Turcilor... Decadența ei merge paralel cu decadența imperiului musulman. *Vrând-nevrând a trebuit să se supună procesului de descompunere:* Rușii s'au declarat independenți de patriarhie în 1589, Muntenegru e autocefal din 1765, tot de atunci și biserica sârbească a Carloveșului, mănăstirea muntelui Sinai e autocefală din 1782, Grecia din 1850, Bucovina din 1873, Sârbia din 1879, Bosnia și Herțegovina din 1880, România din 1885, iar Românii ortodocși din Ardeal s'au constituit în provincie bisericească independentă la 1864. Numai asupra Bulgarilor și-a descărcat patriarhia fulgerul excomunicării, pentru că la 1872 a îndrăznit și exarhatul lor să proclame autocefalia bisericească. Din împrejurarea aceasta se vede, cu ce ochi privește patriarhia autocefaliile. Mân-

*) Cu învoirea ilustrului autor reținem aceste câteva pasagii de mare actualitate din noua sa lucrare: „Din trecutul bisericii răsăritene cu reflexii la timpul de față“, apărută zilele acestea, N. R.

dria bizantină a rămas adânc rănită, deși ar trebui să vadă, că germeul descompunerii ea l-a produs, când a proclamat principiul fals, că șeful ierarhiei bisericești trebuie să fie în orașul împărătesc. Astăzi jurisdicția patriarhală se extinde numai asupra pușinilor creștini neuniți de pe teritoriul turcesc. Mai nou adunarea națională din Angora a hotărât, că numai în Constantinopol mai pot locui Greci pe teritoriul turcesc, dar și acolo numai aceia, cari au avut domiciliu în oraș înainte de 18 Octomvrie 1918, data ocupării orașului de către aliați. Iar veștile din urmă ne spun, că Turcii vreau să scoată patriarhia din țara lor...

3. Nemaî fiind Constantinopolul „Roma nouă“, ci capitala Turcilor, patriarhul „ecumenic“ ar fi trebuit să-și tragă demult consecințele, și punându-și cenușe pe cap să zică: Am greșit, istoria se răzbună, soarta mă vâdește, chiar și Atena m'a părăsit: acuma stau ca o minciună descoperită în fața popoarelor înșelate de mine! Dar nu! *Ecumenicul de altă dată, purtându-și încă titlul de grandomanie, se schimbă în „elinist“ și își caută victime, asupra cărora să și verse veninul desamăgirii.* Sărmanii noștri frați Români din Macedonia, Tesalia, Pind și Epir! Ei n'au avut destul sprijin și putere, ca să-și proclame și ei autocefalia lor, dar pentru tendințele, ce le au în direcția aceasta și pentru ura bimilenară a Grecilor față de elementul latin, ei sunt prigoniți până la moarte de „criminala patriarhie“. Când ni-se vor deschide odată ochii, ca să înțelegem cu toții, ce înseamnă pentru noi schisma orientală?

4. Bisericile autocefale sntîn sus și tare, că sunt naționale. În înțelesul adevărat al cuvântului toate bisericile sunt naționale, pentru că toate stau în serviciul națiunilor, ai căror fii sunt membri lor. Și cu cât o biserică întru-chipează în sine mai perfect idealul evangheliei, cu atât e mai națională, căci, cu atât mai salutare sunt efectele activității ei în mijlocul respectivei națiuni. De aceea patriotismul catolicilor e cunoscut și recunoscut în toată lumea. A invoca însă cu stăruință numirea de biserică națională, înseamnă a micșora ideea dumnezească a bisericii unice. Dacă biserica lui Isus ar fi națională în sens restrictiv, cum par a o înțelege Orientalii moderni, ea n'ar mai fi cea mare instituție divină menită a lumina și a mântui lumea întreagă. O atare biserică „națională“ poate fi cel mult un mijloc de izolare al unei națiuni față de celelalte. *De fapt bisericile orientale s'au izolat de restul lumii: dar nici nu vor aduce niciodată lumea la credința lor; s'au izolat și unele față de altele: dar prin aceasta nu se propagă concordia între națiuni, ceea ce e un mare rău.*

Războiul mondial a răsturnat teoria izolării și de aceea vedem astăzi, că bisericile până acum atât de „naționale“ își caută o orientare nouă în înfrățirea popoarelor prin biserică. Decâtă lucrul merge foarte greu... Înainte de toate trebuie restabilită unitatea sfintei biserici!

5. Dureros este a constata prejudecățile creștinilor răsăriteni față de sfânta biserică a Romei. Istoria tuturor veacurilor vorbește despre întâietatea Romei: sfinții Părinți, cărțile liturgice, conștiința vie a bisericii universale tot asta o dovedesc; și totuși în Orient aflăm ura neîmpăcată față de strălucita biserică a Romei. — Cu jertfe imense vestesc fiii bisericii romane evanghelia în toată lumea, la toate popoarele; și totuși nu ei reprezintă pe adevărații ucenici ai Domnului, ci disidenții pietrificați aici în Balcani? — Câte mănăstiri înfloritoare, câte facultăți superioare de știință, câte școli, câte institute de educație și de binefacere are biserica universală a Romei, câți fii distinși ai ei își jertfesc viața în studiu, în mi-

siuni, în opere de caritate; și totuși nu ei reprezintă știința și viața creștină, ci aceasta s'a ascuns în întunecimea și inerția din Orient? — Toate vremile au adus și aduc bisericii romane legiuni de sfinți; ruperea orientală n'animicităvântul eroic al credinții din adevărata biserică. Cine e în stare a înșira toți sfinții, cari dela schismă încoace au strălucit ca stelele în biserică Romei? Vă aduc aminte numai de unii, ale căror nume se rostesc cu pietate dela o margine în alta a pământului, pe unde e răspândită biserica universală: Grigorie VII, Bernard, Dominic, Francisc de Assisi, Antonie de Padova, Toma de Acquino, Bonaventura, Ioan Capistrano, Francisc Xaveriu, Tereza, AloiziuGonzaga, Francisc de Sales, Vincențiu de Paoli, Alfons de Liguori. În veacul XIX „al luminii“, ce vrea să zică „fără credință“, biserica e împodobită de sfinți, ca în oricare alt veac; atunci au venit Maria Clotilda de Franța, Caffasso, Cottolengo, Gavril de Indurerata, Vianney de Ars, Carol Antoniewicz, Bernadeta Soubirous de Lourdes, Don Bosco, Tereza de Lisieux, atâți martiri ai credinței în China, Corea și Tochinina și alții mulți; veacul nostru a văzut până acum pe Ferrini și pe Gema de Lucca, și n'avem motive să ne îndoim, că va sta până la sfârșit cu cinste alături de veacurile trecute.

Și totuși nu aici e darul lui Dumnezeu, ci în Orient, unde sfinții sunt priviți ca niște oameni din vremuri demult apuse...?

6. Vitalitatea bisericii catolice e surprinzătoare. Prin ea s'a biruit păgânismul antic și cruzimea năvălirilor barbare; de ea s'au frânt persecuțiile sângeroase și ereziile vechi și nouă; ea a triumfat asupra tuturor asupririlor puterii civile. Prin catolicism s'au civilizat popoarele, iar cele civilizate și-au păstrat cultura, chiar și sub cea mai tiranică opresiune străină. Știți vorba lui Eminescu: „Toate popoarele, cari posed înaltă civilizațiune astăzi, dacă nu sunt, au fost măcar mult timp catolice“. Polonia și Irlanda au fost îngropate, dar au ieșit din mormintele lor tot ca țări civilizate. În Orient istoria numai decadență ne arată. *Liberă, ori asuprită, biserica răsăriteană n'a ridicat nici un popor la nivelul culturii religioase a Apusului catolic*, deși în atâtea veacuri ar fi avut timp destul pentru aceasta. Iar biserica Rusiei se destramă în secte sub lovitura pumnului roșu al bolșevismului.

Săptămâna politică.

Votându-se la Cameră bugetul și alte câteva legi mai neînsemnate, iar la Senat petrecându-se timpul cu lucruri, cari nici pe de parte nu sunt în proporție cu diurnele încasate, *Corpurile legiuitoare au trecut în vacanță pe ziua de 20 Decemvrie, urmând ca lucrările lor să fie reluate abia peste o lună, la 22 Ianuarie 1925.*

— Legea, care va preocupa într'un chip mai deosebit parlamentul după deschiderea lui, va fi *legea administrativă*, care și până acum a fost discutată în secțiile Senatului, dar ale cărei principii, afirmative, au să fie încă esențial schimbate, acum în decursul vacantei parlamentare.

— Importanța acestei legi este din cele mai mari, având o covârșitoare influență asupra îndrumării viitoare a țării, și de aceea prim-ministrul Brătianu a ținut să facă, acum în pragul discuțiilor ce se vor porni asupra ei, tuturor partidelor din opoziție un nou apel la *colaborare*. Rezultatul a fost însă aproape nul, fiindcă afară de partidul dlui Averescu, — care a declarat că are să revină în parlament, conlucrând la aducerea acestei legi, care înglo-

bează, se vede, și legea electorală —, celelalte partide și-au menținut atitudinea intransigentă de până acum, refuzând orice colaborare cu actualul guvern, „ieșit din fraude electorale“.

— *Alegerea dela Dej*, încheiată numai după o întreagă serie de peripecii și abia a douăsprezecea zi dela actul alegerii s'a sfârșit cu proclamarea candidatului partidului național, care cu toate manevrele autorităților, a avut o majoritate de 105 voturi. Eșecul rușinos al ministrului Moșoiu, care, cum se știe, a fost electorul principal dela Dej, și mai ales amănuntele, cu adevărat istorice, ale întâmplărilor din jurul totalizării, au stârnit în toate părțile adevărate valuri de indignare și revoltă, a căror putere neapărat se va resimți și în alegerile apropiate dela Covurlui, Reghin și aiurea.

— Cunoscuta *mișcare studentească*, cu ascuțită împotriva elementului evreesc, a provocat, de curând, noi tulburări de stradă în toate centrele universitare. Câțiva studenți dintre cei arestați în legătură cu asasinarea prefectului Manciu, au declarat greva foamei, un alt moment, care a pus oleu pe focul tinereții, care pare a nu mai putea fi potolit cu mijloace ordinare. S'a recurs deci, prin o hotărâre a Consiliului de miniștri, la introducerea armatei între zidurile universității, un mijloc cu totul extraordinar și care nu credem să aibă efectul dorit. Deocamdată vacanțele de Crăciun au amânat mișcarea, dar dacă nu se vor lua măsuri într'adevăr eficace, ea se va porni de nou după sărbători și chiar cu mai multă putere.

— O altă mișcare, mai puțin rășboinică, dar tot cu ținte politice, este *mișcarea „Uniunii naționale a femeilor române“*, care a aranjat o mare întrunire la București, cu lozica: emanciparea civilă și politică a femeii. Au participat la ea și fruntași politici, între cari și dl Iorga, cari toți s'au declarat aderenți ai mișcării, așa că se poate conta pe o izbândă destul de apropiată a acesteia.

— Din cercurile politice minoritare înregistrăm *congresul general al partidului maghiar*, ținut la Brașov, unde partidul s'a constituit de nou, sub același prezidiu alui Ștefan Ugron. Se vorbea într'o vreme de șanșele lui George Bernády, fostul primar dela Târgu-Murăș, care urmează o direcție ceva mai democratică, dar influențe, cari par a fi fost hotărâtoare, l-au făcut să renunțe la candidatură.

— Cu toate nădejzile contrare, *situația politică a Germaniei*, creiată de noile alegeri nici pe departe nu este așa de bună, cum s'a crezut la început. Guvernul Marx a trebuit să demisioneze și până în momentul când scriem aceste știri, încă nime nu a reușit să formeze noul guvern. Centrul catolic a declarat, că la nici o întâmplare nu sprijinește o formațiune ministerială de dreapta, căci s'ar putea provoca noi complicații europene, și astfel ori se va forma un guvern à la Marx, ori se va ajunge, în chip fatal, la noi alegeri parlamentare.

— Destul de aproape de noi, în Albania, în capitala căreia s'a numit de curând un ministru român, în persoana dlui S. Măndrescu, s'a produs o răscoală foarte însemnată, în fața căreia guvernul a trebuit să proclame starea de asediu și mobilizarea generală. Afirmative ca ar fi alimentată din partea Iugoslaviei, ceea ce nu-i eschis să provoace un nou conflict cu Italia, care nu va admite, odată cu capul, desființarea Albaniei.

— Luptele din Maroc ale Spaniolilor continuă a aduce noi înfrângeri armatei spaniole. Ba în timpul din urmă, chestiunea s'a complicat atât de mult, încât se vorbește de o intervenție a Franței și Italiei, deopotrivă de interesate în nordul continentului african.

Știri mărunte.

Tuturor cititorilor și prietenilor noștri le urăm din inimă, ca sfințele sărbători ale NAȘTERII DOMNULUI să le petreacă cu bine și cu deplină sănătate.

Personale. P. Ven. Ordinariat de Lugoj a numit pe pâr. *Petru Herlo* de preot II la Lugoj, iar pe pâr. *Cornel Bașiu* de paroh la Coșteul mare.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. *Ambrosiu Plaian* de paroh și protopop la Surduc, pe pâr. *Ioan Nemeș* de paroh la Gârceiu, pe pâr. *Vasile Bertalan* de adm. local la Cozla, iar pe pâr. *Ioan Mureșan* de adm. local la Gârbou-Leurda.

— P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. *Ioan Budescu* de adm. parohial la Ugruș.

O nouă fundație universitară. Gazetele anunță, că M. Sa Regele a chemat de curând la palat pe d. Constantin Toma, primarul Iașilor. Această audiență este în legătură cu dorința exprimată de Suveran, de a înființa în capitala Moldovei o fundație universitară. Fundația se va clădi din fondurile M. S. Regelui, iar construcția va începe în Martie. Înainte de a se fixa definitiv planurile noiei clădiri, primarul Iașilor e decis să cerceteze planurile marelui palat ce se va ridica în Capitală, din inițiativa dlui Stelian Popescu, directorul „Universului“, cu scopul de a fi o cât mai mare asemănare între ambele clădiri studentești.

Locale. Predicile din zilele marilor sărbători ale Nașterii Domnului și ale Tâierii împrejur, le va ținea, ca de obicei, I. Preasfinția Sa pâr. mitropolit Vasile, săvârșind deodată și sf. liturghie pontificală.

— Cu concursul binevoitor al reuniunii femeilor române, Casina locală a început să aranjeze *conveniri cu ceai*, cari dacă vor fi îmbrățișate pe viitor de toți membri acestor două instituții cu aceleași intenții și sentimente cari au prezidat la inițierea lor, pot deveni ocazii din cele mai potrivite pentru cimentarea legăturilor sociale dintre membri societății noastre blăjene. Din cauza unor neînțelegeri mărunte, începutul făcut Dumineca trecută n'a fost chiar la înălțime, dar se sperază că altădată o să fie mai bine.

— Miercurea viitoare, în sara de anul nou, se va aranja din partea Casinei române, în sala de gimnastică a liceului, *revelionul obișnuit*, când se va juca o piesă comică de mare efect, rezervându-se publicului și alte surprize plăcute.

— A doua zi de Crăciun se aranjează, în sala otelului „Univers“, o *petrecere dansantă* din partea „Reuniunii pompierilor voluntari din Blaj“. Începutul la orele 20.

Rămășițele pământesti ale lui Nicolae Bălcescu. Guvernul luând cunoștință, că osemintele istoricului Nicolae Bălcescu, care a murit în exil, s'au găsit într'un cimitir din Palermo (Sicilia), a dat însărcinare dlui ministru Lapedatu să îngrijească de aducerea acestor oseminte în țară. Guvernului vrea ca rămășițele aceluia, care a luptat pentru renașterea și libertatea României, să se odihnească în pământul sfânt al țării. Ele vor fi înmormântate cu mare pompă în curtea bisericii din Bălcești, comuna natală a scriitorului.

Concurs. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu terminul de 31 Decembrie c. concurs la parohiile *Velf* (prot. Mediaș) și *Feneș* (prot. Roșia).

— P. Ven. Ordinariat de Gherla publică, cu terminul de 31 Decembrie, concurs la parohiile *Buduș*, (prot. Olpret) și *Boinești* (prot. Țara Oașului), iar cu terminul de 31 Ianuarie 1925 la parohiile *Figa* (prot. Beclean) și *Sâncraiu* (prot. Eriu). Acelaș, publică, cu terminul

de 15 Ianuarie 1925, concurs la *postul de misionar diecezan*.

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj publică, cu terminul de 30 Decembrie concurs la parohia și protopopiatul *Vărdieci*, iar cu terminul de 10 Ianuarie 1925 la parohia *Ticovanul mare*.

Dar pentru biserică. Ni-se cere publicarea următoarelor știri: „Vasile Bălaie din Detroit Michigan (America), originar din Fizeș, a donat pentru biserica noastră gr.-catolică suma de 10,850 Lei, mai colectând pe atâta și dela alții, trimițându-ne în total 21,700 Lei. Reprezentanta parohială îi aduce și pe această cale mulțumirile sale. — *Teodor Groza* paroh.“

Noi ajutoare pentru deficienți și vădave. Credincios obiceiului din trecut, ministerul cultelor a asemnat și pe 1924 un ajutor pentru preoții în retragere și pentru văduvele și orfanii de preot. Celor dinții li-s'au asignat câte 1200 Lei, iar văduvele primesc câte 1000 Lei, mai având de fiecare orfan câte 600 Lei în plus. Orfanii de ambii părinți se împărțesc de câte 800 Lei. — *Banii* au sosit și se pot ridica și direct dela Adm. centrală capitulară.

† **Pâr. Petru Pinteș**, preot penzionar al eparhiei Lugojului, s'a stins la Lugoj în 28 Noembrie c. în anul 79 al vieții și 37 al preoției sale cinșite. — Fie-i partea cu dreptii!

† **Pâr. Teodor Ionașcu**, parohul din Vâlcelele bune (eparhia Lugojului), s'a stins la 29 Octomvrie c. în anul 76 al vieții și 52 al preoției sale cinșite. — Odihnească în pace!

Pentru preoțimea arhidiecezană. Zilele trecute a sosit la oficiul arhidiecezan asemnarea competențelor preoțești dela stat pe trimestrul Octomvrie — Decembrie 1924. Cercularile referitoare să *pedească zilele acestea*, așa că în cel mai scurt timp cu toții își vor primii ajutoarele cuvenite.

Cărți & Reviste.

M. SADOVEANU: *Oameni din lună*. București („Cartea Rom.“). 1924. Prețul 28 Lei“.

Dr. ALEXANDRU NICOLESCU: *Din trecutul bisericii răsăritene cu reflexii la timpul de față*. („Biblioteca pentru clasa cultă Nr. 2). Lugoj 1925. Prețul 20 Lei.

Cartea aceasta, din al cărei minunat cuprins reținem la alt loc câteva pasagii, este o splendidă apologie, brodată pe temelii istorice, a bisericii române. Cu deosebită considerare la referințele românești și utilizând și momente din cele mai recente, autorul analizează cu multă obiectivitate trecutul și prezentul bisericii răsăritene și făcând o comparație, care se îmbeie dela sine, între biserica Romei și această biserică, justifică odată mai mult motivele de înaltă valoare etică și națională, pentru cari biserica noastră română unită susține, că „ruperea pecetilor dela 1700“ ar fi o adevărată crimă împotriva sufletului creștin și românesc al neamului. — Ca un ajutor aproape indispensabil în luptele noastre de apărare, o recomandăm tuturor cu toată căldura, dorind ca în timpul cel mai scurt să putem anunța o nouă ediție a ei.

VICTOR EFTIMIU. *Poemele singurdății*. Căndele stinse, Lebedele sacre. Ediția III. București („Cartea Rom.“). 1924. Prețul 35 Lei.

AL. T. STAMATIAD: *Pe drumul Damascului*. Poeme religioase. Ed. Casa școalelor. București. 1923. Prețul 16 Lei.

Este un frumos mănunchiu de psalmi și rugăciuni, cuprinzând și câteva imnuri naționale, prinse în versuri ușoare, la Iași, în zilele de glorie și de sânge ale anilor 1917—8. Deși inspirate de urgia rășboiului cumplit de atunci, ele se vor citi totdeauna cu bucuria pe care ție-o dă un naționalism curat străbătut de fiorul sfânt al unor adânci convingeri religioase.

ALFRED MOȘOIU: *Toader nebunul*. Ediția II. București („Cartea Rom.“). 1924. Prețul 25 Lei.

GYÁRFÁS ELEMÉR: *Erdélyi problémák 1903—1923*. Cluj 1923. Prețul?

Autorul, un cunoscut „filoromân“ de pe vremea dominației maghiare, care, ca fiu al Ardealului, a înțeles să lupte încă de pe atunci pentru o apropiere a poporului maghiar de cel român, publică acum, într'un volum de aproape 300 pagini, feliurite articole și vorbiri din timpul indicat în titlu, menite a servi acest scop.

